

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

Т.А. Пушкар

ОСНОВИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки

*(для виконання контрольної роботи і проведення практичних занять для
студентів 5 курсу заочної форми навчання, напряму підготовки
0502 – «Менеджмент»)*

Харків – ХНАМГ – 2009

Основи зовнішньоекономічної діяльності: методичні вказівки для виконання контрольної роботи і проведення практичних занять (для студентів 5 курсу заочної форми навчання, напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент»).
Укл.: Т.А. Пушкар. - Х., ХНАМГ, 2009. – 32 с.

Укладач: к.е.н., Т.А. Пушкар

Рецензент: д.е.н., проф., А.Є. Ачкасов,

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства факультету післядипломної освіти і заочного навчання,
протокол № 1 від 02 вересня 2009 р.

© Пушкар Т.А., ХНАМГ, 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Завдання для виконання контрольної роботи	6
Теоретична частина	6
Практична частина	10
Методичні рекомендації і приклади розв’язання задач	12
Практичні заняття	18
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29
ДОДАТОК А	31

ВСТУП

Значення зовнішньоекономічної діяльності в розвитку економіки всіх країн, у тому числі й України, постійно зростає. Історичний досвід підтверджує вигідність розширення участі країн у міжнародному поділі праці і різноманітних формах міжнародного бізнесу. І навпаки, згортання зовнішньоекономічної діяльності неминує призводить до уповільнення соціально-економічного розвитку країни, виникнення складних проблем, які неможливо вирішити не лише в економіці, але і в інших сферах суспільного життя. Тому процес глобалізації та інтернаціоналізації господарського життя можна вважати закономірним з огляду на посилення взаємозалежності між країнами і зростаючу схожість їх економік. У сучасному світі чіткіше простежується тенденція до інтеграції в міжнародному економічному просторі. Доказом цього є тісна взаємозалежність виробництва і міжнародної торгівлі. Сьогодні більшість товарів надходить на ринок через зовнішню торгівлю або виготовляється з використанням складників, що завозяться з-за кордону.

Комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, мають на меті не лише виробити моделі та механізми побудови і послідовної реалізації сучасних економічних відносин, але й поступову інтеграцію українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки, з одного боку, і залучення іноземних підприємців до діяльності в Україні, - з іншого.

Розвиток продуктивних сил країн неминує веде їх до виходу на зовнішній ринок, до зростання міжнародних зв'язків, сприяє інтернаціоналізації господарського життя.

Зовнішньоекономічна діяльність діє змогу прискорювати науково-технічний прогрес завдяки організації спільних досліджень, швидкому переобладнанню сучасною технікою цілих галузей і виробництв, сприяє розв'язанню багатьох соціальних проблем. Отже, зовнішньоекономічні зв'язки стають одним з основних чинників розвитку господарства України.

Саме тому набуття теоретичних знань і практичних навичок в сфері зовнішньоекономічної діяльності є необхідною умовою всебічної і поглибленої підготовки майбутнього фахівця в галузі менеджменту.

Контрольна робота складається з теоретичного питання і практичного завдання, що включає в себе три задачі з курсу «Основи зовнішньоекономічної діяльності». Варіант обирається у відповідності до останніх цифр номеру залікової книжки студента.

Обсяг контрольної роботи складає 14-20 сторінок друкованого тексту (шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, пп 1,5, формат сторінок А-4).

Структура контрольної роботи складається зі вступу, відповіді на теоретичне питання, практичної частини, при виконанні якої студент обов'язково повинен зазначити умови задачі й вихідні дані для його варіанту, висновку і списку літератури, яка була розглянута при виконанні контрольної роботи.

Приклад оформлення титульного аркушу контрольної роботи подано в додатку А.

Навчальним планом підготовки бакалавру за напрямком «Менеджмент» передбачено 2 академічні години практичних занять за темами «Митно - тарифна система регулювання ЗЕД» і «Економічна ефективність зовнішньоекономічних операцій».

1.ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1.1. Теоретична частина

Складається з 18 питань, на які необхідно дати розгорнуті й обґрунтовані відповіді. Номер варіанта обирається відповідно до суми двох останніх цифр номера залікової книжки (наприклад, номер залікової книжки студента №1230675, номер варіанта 12 (7+5+12)).

1.2 Варіанти завдань

1. Сутність і принципи ЗЕД

Зовнішньоекономічна діяльність; поняття, принципи, сучасні тенденції; суб'єкти ЗЕД; види ЗЕД; режим найбільшого сприяння; національний режим; зовнішньоекономічна політика; протекціонізм; показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни.

ЛІТЕРАТУРА: [3, 4, 5, 6, 7, 9, 15].

2. Рівні організаційного управління ЗЕД

Органи державного регулювання і управління ЗЕД; місцеві органи управління ЗЕД; торгово-промислові палати; роль органів управління; розподіл функцій; Державний митний комітет (ДМК України) як основний виконавчий орган регулювання ЗЕД.

ЛІТЕРАТУРА: [3;4, 5; 6; 12; 15].

3. Митно – тарифне регулювання ЗЕД.

Побудова системи митного регулювання в Україні; функції ДМК України; митний тариф; система митного оподаткування; митний режим; митні збори; класифікація митних зборів; вантажна митна декларація (ВМД).
ЛІТЕРАТУРА: [2; 3;4; 5; 6; 7; 12;16; 17].

4. Митна вартість і митний контроль

Митна вартість (МВ); декларування товарів; митний декларант; функції митної вартості; правова база розрахунку МВ; методи розрахунку МВ.
ЛІТЕРАТУРА: [2; 3;4; 5; 6; 7; 9; 12; 16; 17; 23; 25].

5. Нетарифне регулювання ЗЕД

Сутність нетарифних методів; класифікація нетарифних методів; квотування; групові та індивідуальні квоти; ліцензування; «добровільні» обмеження експорту; ембарго; політика державних закупівель; експортні субсидії; технічні бар'єри; особливості застосування нетарифних методів в Україні.

ЛІТЕРАТУРА: [2; 3; 4; 5; 6; 7; 12].

6. Мито й митні збори

Мито; класифікація митних зборів; одно-і багатоколонні мита; єдиний митний збір; збори за оформлення товарів під митним контролем в приміщенні або території підприємство; оплата перебування на складі під митним контролем; збір за транзит; акциз; особливості розрахунку акцизів; податок на додану вартість на імпортовані товари (ПДВ).

ЛІТЕРАТУРА: [2; 3; 4; 5; 6; 7; 9; 12; 16; 17; 23; 25].

7. Валютне регулювання ЗЕД

Валютне регулювання; валютні цінності; конвертованість валют; класифікатор іноземних валют; міжбанківський валютний ринок України; офіційний курс гривні; валютний контроль; порядок ліцензування валютних операцій.

ЛІТЕРАТУРА: [2; 4; 6; 8; 9; 11; 18; 24].

8. Сутність і структура зовнішньоекономічного договору (контракту)

Зовнішньоекономічний договір (контракт); функції контракту; структура договору; істотні і неістотні умови договору; статті контракту, порядок реєстрації та обліку зовнішньоекономічного договору.

ЛІТЕРАТУРА: [3; 4; 5; 7; 9; 11; 12; 22].

9. Етапи укладання і виконання зовнішньоекономічного контракту договору

Основні ознаки зовнішньоекономічної операції; етапи підготовки укладання контракту; вибір контрактів; оферта; тверда оферта; акцепт; контроферта; вільна оферта; контроль виконання контракту.

ЛІТЕРАТУРА: [3; 4; 5; 7; 9; 11; 12; 22].

10. Транспортні перевезення в сфері ЗЕД

Особливості перевезень морським транспортом; коносамент; лінійне і трампове судноплавство; міжнародний фрахт; чартер; особливості перевезень залізничним транспортом; залізнична вантажна накладна; повітряні перевезення; міжнародна авіанакладна; міжнародні транспортно-експедиторські фірми.

ЛІТЕРАТУРА: [5; 6; 7; 11; 12].

11. Базисні умови постачання «Інкотермс – 2000»

Характеристика базисних умов поставки; функції; принципи і значення; історія виникнення; перехід ризиків; зняття товарів з митного контролю; категорії умов поставки; характеристика комерційних термінів; базис ціни товару.

ЛІТЕРАТУРА: [4; 5; 6; 7; 9; 11; 12; 13; 21].

12. Види зовнішньоекономічних операцій

Сутність зовнішньоекономічних операцій. Класифікація згідно застосовуваних митних режимів; товарна класифікація; види посередницьких операцій; форми зустрічної торгівлі; операції науково-технічного обміну та міжнародного співробітництва.

ЛІТЕРАТУРА: [3; 5; 6; 7; 9; 10; 11; 12].

13. Орендні операції в ЗЕД

Оренда, орендні операції; види орендних операцій; рейтинг; хайринг; особливості договорів оренди у ЗЕД лізинг; умови лізингового договору; оперативний лізинг, фінансовий лізинг; лізингові платежі; спеціалізовані лізингові фірми.

ЛІТЕРАТУРА: [5; 6; 7; 9; 10; 12].

14. Зовнішньоекономічні операції зустрічної торгівлі

Форми зустрічної торгівлі; види компенсаційних операцій; товарообмінні операції на безвалютній основі; бартер; компенсаційні угоди на комерційній основі; зустрічні закупівлі; паралельні угоди; угоди з передачею фінансових

зобов'язань; авансові закупівлі; компенсаційні угоди на базі промислового співробітництва; операції з давальницькою сировиною.

ЛІТЕРАТУРА: [3; 5; 6; 7; 9; 11; 12; 19; 20].

15. Торговельно – посередницька діяльність в сфері ЗЕД

Сутність торговельно-посередницьких операцій; функції посередників; операції з перепродажу; комісійні операції; агентські операції; брокерські операції; договору консигнації, виключне право продажу; умова делькредере; торгові доми; винагорода посередників.

ЛІТЕРАТУРА: [3; 5; 6; 7; 9; 11; 12].

16. Особливості створення і функціонування підприємств з іноземними інвестиціями

Іноземні інвестиції; підприємства з іноземними інвестиціями (ПІІ); види і форми іноземних інвестицій; інвестиційний клімат; порядок створення підприємств з іноземними інвестиціями; оцінка ефективності ПІІ.

ЛІТЕРАТУРА: [1; 2; 3; 4; 6; 7; 9; 11; 14].

17. Ціноутворення в ЗЕД. Способи фіксації ціни

Базис ціни; особливості формування цін на експортні (імпортні) товари; фіксовані ціни; гнучкі ціни; тверді ціни; поправки до цін; система знижок у ЗЕД.

ЛІТЕРАТУРА: [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 9; 13].

18. Види і способи розрахунків в ЗЕД

Особливості міжнародних розрахунків; документарні та бездокументарній формі розрахунків; інкасо; акредитив; банківський переказ; авансовий платіж; відкритий рахунок; чек; вексель; валюта ціни; валюта платежу.

ЛІТЕРАТУРА: [2; 3; 5; 6; 7; 8; 9; 18].

2. Практична частина

Задача 1.

Вантаж надійшов до митниці призначення *ДАТА 1* Власник вантажу надав вантаж до митного оформлення *ДАТА 2*, цією ж датою вантаж знято з митного контролю. Митне оформлення проведено *N* працівниками митниці в неробочий час, які працювали протягом *J* годин. Визначте суму митних зборів за перебування під митним контролем та проведення митного оформлення, якщо відомо, що митна вартість товару складає *L* грн. Курс НБУ на момент сплати митних борів склав 8,06 грн/ дол. США.

Таблиця 2.1 – Вихідні дані

Варіант	<i>ДАТА 1</i>	<i>ДАТА 2</i>	<i>N, чол.</i>	<i>J, годин</i>	<i>L, грн.</i>
1	10.03.2009	24.04.2009	2	3	123 000
2	15.04.2009	11.06.2009	2	4	232 000
3	20.06.2009	25.09.2009	3	3	145 000
4	23.08.2009	27.09.2009	2	4	256 000
5	01.05.2009	21.05.2009	3	4	156 000
6	06.04.2009	21.04.2009	4	4	234 000
7	22.07.2009	02.09.2009	2	4	267 000
8	12.09.2009	10.10.2009	3	4	178 000
9	21.07.2009	01.09.2009	3	3	165 000
10	05.06.2009	07.07.2009	2	3	251 000
11	23.07.2009	15.09.2009	3	2	287 000
12	16.08.2009	29.09.2009	3	3	178 000
13	02.04.2009	11.05.2009	2	4	159 000
14	14.03.2009	25.04.2009	3	3	168 000
15	12.05.2009	13.06.2009	3	4	186 000
16	24.06.2009	19.07.2009	4	3	243 000
17	11.07.2009	23.08.2009	3	4	207 000
18	25.09.2009	18.10.2009	2	2	192 000

Задача 2.

Підприємство уклало контракт на продаж 1000 м³ пиломатеріалів. Сума контракту складає X тис. дол.

Таблиця 2.2 – Вартість контракту

Показник	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Вартість, X тис. дол. США	160	185	182	142	158	132	175	160	140	152	167	134	128	132	157	144	112	184

Основне перевезення здійснюється морським транспортом. Інші витрати (у перерахунку в долари США за офіційним курсом на момент здійснення операцій) для перевезень продукції є наступними (за варіантами).

Таблиця 2.3 – Дані для визначення накладних витрат

Варіант / Показник	1, 13	2, 16	3, 18	4, 11	5, 15	6, 12	7, 14	8, 17	9	10
Збори за митне оформлення і мито	1,2	2,3	2,3	1,5	1,4	1,2	1,5	1,6	1,4	1,8
Експортна ліцензія	1,0	1,2	1,4	1,0	1,1	1,0	1,0	1,2	1,0	1,4
Транспортні витрати до порту експорту	1,4	1,6	1,6	1,3	1,4	1,4	1,6	1,6	1,5	1,8
Фрахтування судна	15,0	16,0	16,0	15,0	16,0	16,0	15,0	16,0	15,0	15,0
Навантажувально-розвантажувальні роботи	2,0	3,4	3,2	3,0	1,8	2,0	1,8	2,0	1,8	3,2
Страховання перевезень	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Визначити накладні витрати на умовах EXW, FOB, CIF.

Задача 3.

Експортер надає кредит імпортеру на 80 % вартості зовнішньоторгівельного контракту на 2 роки із розрахунку N % річних. Сума контракту - Q тис. дол. США за умовами угоди оплата кредиту відбувається рівними піврічними внесками через півроку після поставки товару. Поставка товару - 10 липня 2009 року.

Розрахуйте графік платежів за контрактом, загальну суму коштів, що будуть виплачені за контрактом з урахуванням наданого кредиту при використанні регресивного, прогресивного і змішаного (пропорційного) способів нарахування відсотків.

Таблиця 2.4 – Вихідні дані

<i>варіант</i>	<i>N, %</i>	<i>Q, тис. дол. США</i>
1	5	120
2	6	113
3	6	156
4	7	124
5	5	145
6	5	132
7	7	128
8	6	130
9	5	142
10	6	146
11	6	134
12	7	145
13	8	147
14	8	134
15	6	186
16	5	118
17	6	121
18	7	137

3. Методичні рекомендації і приклади розв'язання задач

Задача 1.

Вантаж надійшов до митниці призначення **01.10.2009** Власник вантажу надав вантаж до митного оформлення **25.10.2009**, цією ж датою вантаж знято з митного контролю. Митне оформлення проведено **2** працівниками митниці в неробочий час, які працювали протягом **3** годин. Визначте суму митних зборів за перебування під митним контролем та проведення митного оформлення, якщо відомо, що митна вартість товару складає **120 000** грн. Курс НБУ на момент сплати митних зборів склав 10,06 грн/ дол. США.

Методичні рекомендації.

Нарахування митних платежів, приклади оформлення відповідних розділів вантажної митної декларації розглянуто в описи практичних занять на сторінці 21.

Розв'язання:

Митна вартість складає 11 928,43 дол. Оскільки, митна вартість перевищує 1000 дол. США, митний збір за митне оформлення товару буде складати 0,2 % від митної вартості, тобто 23,85 дол. США.

За проведення митного оформлення в неробочий час двома співробітниками митниці власник вантажу повинен оплатити митний збір в розмірі 40 дол. США за 1 годину роботи співробітників митниці, тобто цей платіж становить 120 дол.США.

Оскільки товар перебував під митним контролем на ліцензійному митному складі більш ніж 15 діб, то власник товару повинен оплатити кожен день перебування в розмірі 0,05 % від митної вартості. тобто, товар перебував під митним контролем 25 діб, 15 діб не оплачуються, 10 діб підлягають оплаті:

$$10 \cdot 11928,43 \cdot 0,05 / 100 = 59,64 \text{ дол. США}$$

Таким чином, загальна сума платежів складає: $23,85 + 120 + 59,64 = 203,49$ дол. США.

Задача 2.

Підприємство уклало контракт на продаж 1000 м³ пиломатеріалів. Сума контракту складає X тис. дол. США.

Основне перевезення здійснюється морським транспортом. Визначити накладні витрати на умовах EXW, FOB, CIF, якщо відомі витрати на постачання товару.

Методичні рекомендації.

Накладні витрати при експорті товарів являють собою витрати підприємства з перевезення та реалізації товарів. Накладні витрати при експорті товарів поділяють на дві групи:

1. витрати в національній валюті;
2. витрати в іноземній валюті.

Мета аналізу накладних витрат – перевірка дотримання у звітному періоді режиму економії та пошук можливостей до зниження затрат в майбутньому.

Дані про накладні витрати отримують з бухгалтерського звіту підприємства.

Основні фактори, які викликають зміни величини деяких видів накладних витрат, подані в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Фактори, що впливають на зміну величини накладних витрат

Накладні витрати	Фактори
1. із перевезення товарів	1. кількість товарів (вага); 2. радіус (відстань перевезень); 3. ставка за перевезення (тариф, фрахт); 4. спосіб та умови перевезення.
2. із перевантаження товарів	1. кількість (вага) вантажу; 2. ставка за перевантаження; 3. надбавка при нестандартних та надважких вантажах.
3. зі зберігання товарів	1. кількість (вага) вантажу; 2. спосіб зберігання; 3. термін зберігання; 4. ставка за зберігання.

Визначення ціни представити у вигляді таблиці (таблиця 3.2).

В таблиці 3.3 подано, які накладні витрати включаються до загальної суми і відповідності до умов постачання.

Таблиця 3.2 - Результати розрахунку накладних витрат на експорт товару

Показник	EXW	FOB	CIF
Збори за митне оформлення і мито			
Експортна ліцензія			
Транспортні витрати до порту експорту			
Фрахтування судна			
Навантажувально – розвантажувальні роботи			
Страховання перевезень			
Всього (тис. дол. США)			

Таблиця 3.3 - Результати розрахунку накладних витрат на експорт товару

Показник	EXW	FOB	CIF
Збори за митне оформлення і мито	+	+	+
Експортна ліцензія		+	+
Транспортні витрати до порту експорту		+	+
Фрахтування судна			+
Навантажувально – розвантажувальні роботи		+	+
Страховання перевезень			+

Розв'язання:

Таблиця 3.3 - Результати розрахунку накладних витрат на експорт товару

Показник	EXW	FOB	CIF
Вартість, тис. дол. США	220,0	220,0	220,0
Збори за митне оформлення і мито		1,3	1,3
Експортна ліцензія		1,0	1,0
Транспортні витрати до порту експорту		1,5	1,5
Фрахтування судна			15,6
Навантажувально – розвантажувальні роботи		2,0	2,0
Страховання перевезень			4,0
Всього, тис. дол. США	220,0	225,8	245,4

Ціна становитиме: EXW – 220 тис. дол. США; FOB – 225,8 тис. дол. США; CIF – 245,4 тис. дол. США. Відповідно накладні витрати на умовах FOB становитимуть більше 11,4%, а на умовах CIF – 18,5 % від вартості контракту.

Задача 3.

Експортер надає кредит імпортеру на 80 % вартості зовнішньоторгівельного контракту на 2 роки із розрахунку 6 % річних. Сума контракту - **100** тис. дол. США за умовами угоди оплата кредиту відбувається рівними піврічними внесками через півроку після поставки товару. Поставка товару - 07 липня 2009 року.

Розрахуйте графік платежів за контрактом, загальну суму коштів, що будуть виплачені за контрактом з урахуванням наданого кредиту при використанні регресивного, прогресивного і змішаного (пропорційного) способів нарахування відсотків.

Методичні рекомендації.

При визначенні вартості кредиту орієнтуються на рівень відсоткових ставок на ринку позичкового капіталу. Для підрахунку вартості комерційного кредиту використовують наступну формулу:

$$I = L * I_r * N / 360 * 365 * 100\% \quad (3.1)$$

де I – вартісна величина нарахованих відсотків;

L – величина основного боргу;

I_r – річна процентна ставка за кредитом;

N – кількість днів користування кредитів.

Світова практика передбачає використання одного з наведених способів нарахування і погашення відсотків:

- прогресивного – сума відсотків, що виплачується з першої трати буде найменшою, а потім ці суми зростають;
- регресивного – за першою тратою виплачується найбільша сума відсотків, а потім суми, що сплачуються, будуть поступово зменшуватися;

- пропорційного (змішаного) – нарахування відсотків шляхом підрахування загальної суми відсотків за кредитом і ділення її на кількість тратт, відсотки виплачуються однаковими внесками.

Розв'язання:

Відсотки за різними способами калькують наступним чином:

1. Регресивний спосіб:

$$I1 = 80\,000 \cdot 180 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 2\,400 \text{ дол. США}$$

$$I2 = 60\,000 \cdot 180 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 1\,800 \text{ дол. США}$$

$$I3 = 40\,000 \cdot 180 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 1\,200 \text{ дол. США}$$

$$I4 = 20\,000 \cdot 180 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 600 \text{ дол. США}$$

2. Прогресивний спосіб:

$$I1 = 20\,000 \cdot 180 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 600 \text{ дол. США}$$

$$I2 = 20\,000 \cdot 360 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 1\,200 \text{ дол. США}$$

$$I3 = 20\,000 \cdot 540 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 1\,800 \text{ дол. США}$$

$$I4 = 20\,000 \cdot 720 \cdot 6 / 360 \cdot 100 = 2\,400 \text{ дол. США}$$

3. Пропорційний (змішаний):

$$I1(2,3,4) = 6000 / 4 = 1500 \text{ дол. США}$$

Таблиця 3.4. – Графік платежів за контрактом

№ трати	Строк оплати чергового боргу	Сума основного боргу, яка підлягає виплаті, тис. дол. США	Сума відсотків, що підлягають виплаті, тис. дол. США			Разом підлягають виплаті, тис. дол. США		
			регресивний спосіб	Прогресивний спосіб	Пропорційний спосіб	регресивний спосіб	Прогресивний спосіб	Пропорційний спосіб
001	07.01.2008	20,0	2,4	0,6	1,5	22,4	20,6	21,5
002	07.07.2008	20,0	1,8	1,2	1,5	21,8	21,2	21,5
003	07.01.2009	20,0	1,2	1,8	1,5	21,2	21,8	21,5
004	07.07.2009	20,0	0,6	2,4	1,5	20,6	22,4	21,5
		80,0	6,0	6,0	6,0	86,0	86,0	86,0

4. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Навчальним планом підготовки бакалавру за напрямком «Менеджмент» передбачено 2 академічні години практичних занять за темами «Митно - тарифна система регулювання ЗЕД» і «Економічна ефективність зовнішньоекономічних операцій».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

МИТНО –ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ (одна академічна година)

На занятті розглядаються питання митного регулювання в Україні, особливості митного законодавства, структура митних органів України, види, функції та принципи нарахування мита і митних платежів і зборів.

Питання заняття

1. Система митно – тарифного регулювання в Україні.
2. Види мита.
3. Митні режими.
4. Методи визначення митної вартості.
5. Митні платежі та збори.
6. Схема проходження вантажу через митний кордон України.
7. Основні митні документи.

Таблиця 4.1 - Види митних режимів

№ п/п	Найменування митного режиму	код
1	2	3
1	експорт	10
2	реекспорт	11
3	тимчасове ввезення (вивезення)	31
4	імпорт (випуск у вільний обіг)	40
5	реімпорт	41
6	переробка на митній території	51
7	переробка під митним контролем	52
8	переробка за межами митної території	61

1	2	3
9	вільна митна зона	71
10	магазин безмитної торгівлі	72
11	вільний склад	73
12	митний склад	74
13	відмова на користь держави	75
14	знищення на митній території	76
15	транзит	80

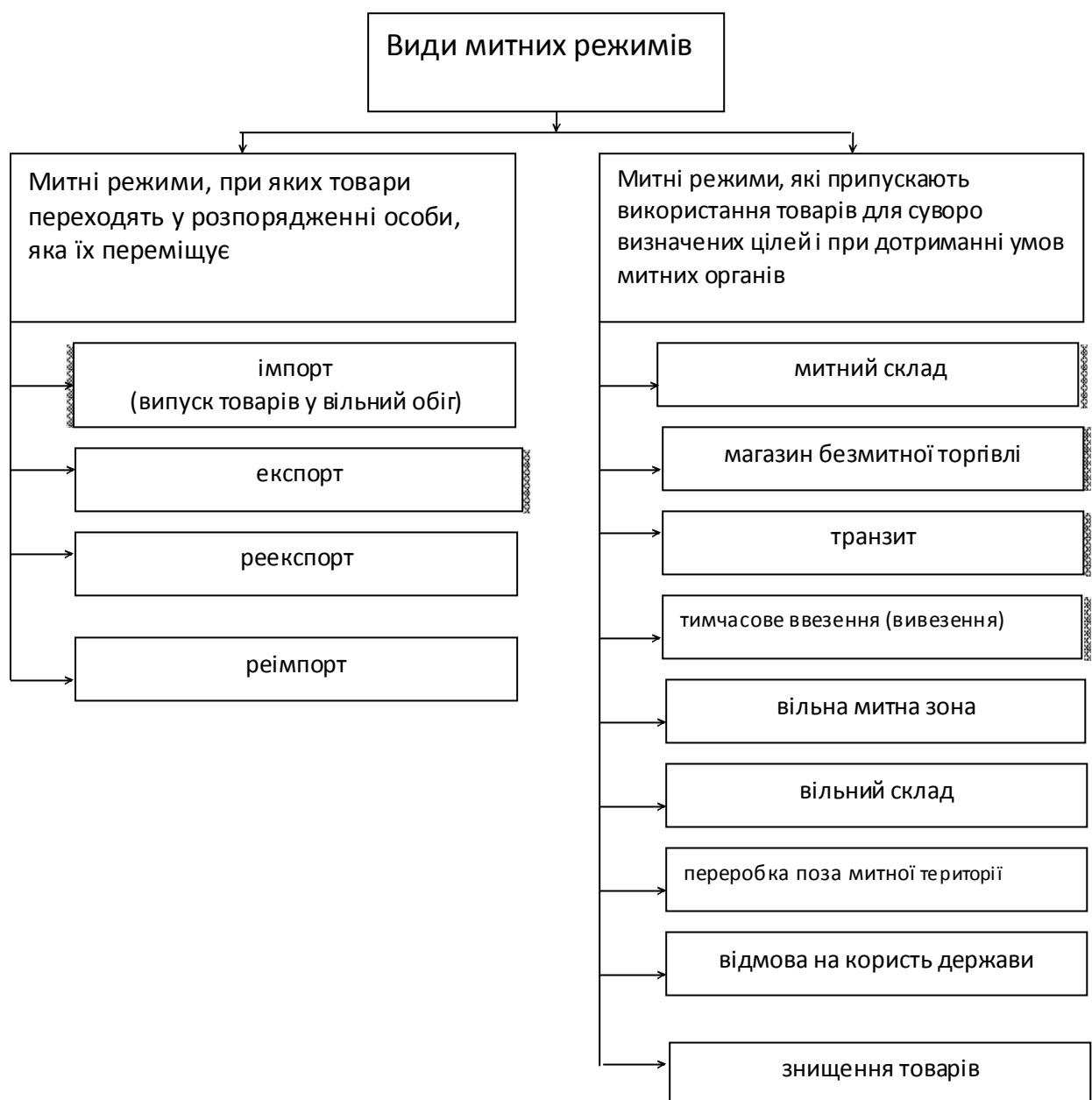

Рис. 4.1 – Види митних режимів

Функції митної вартості

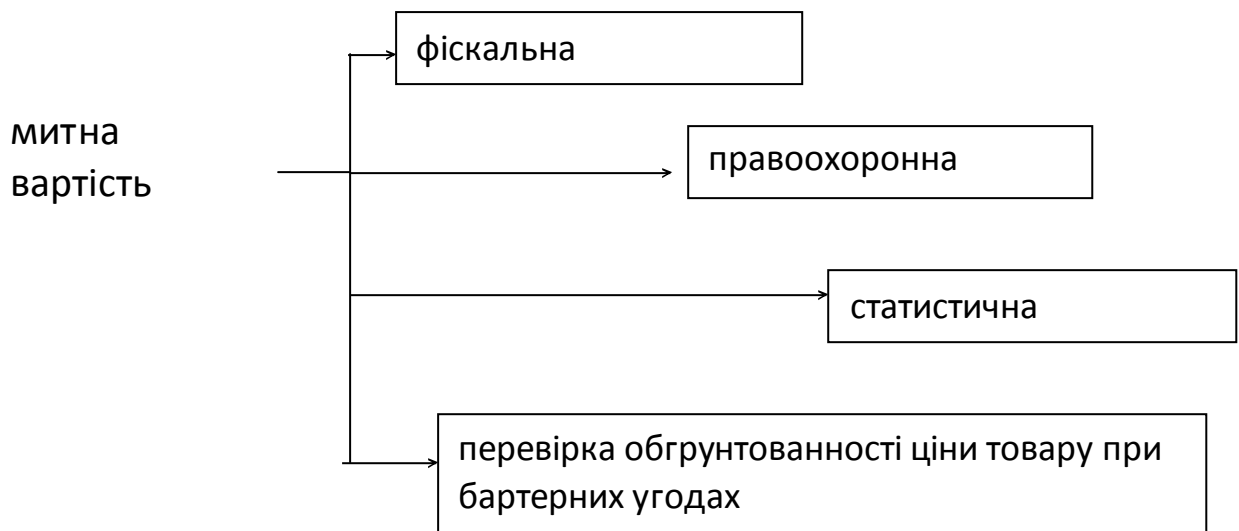
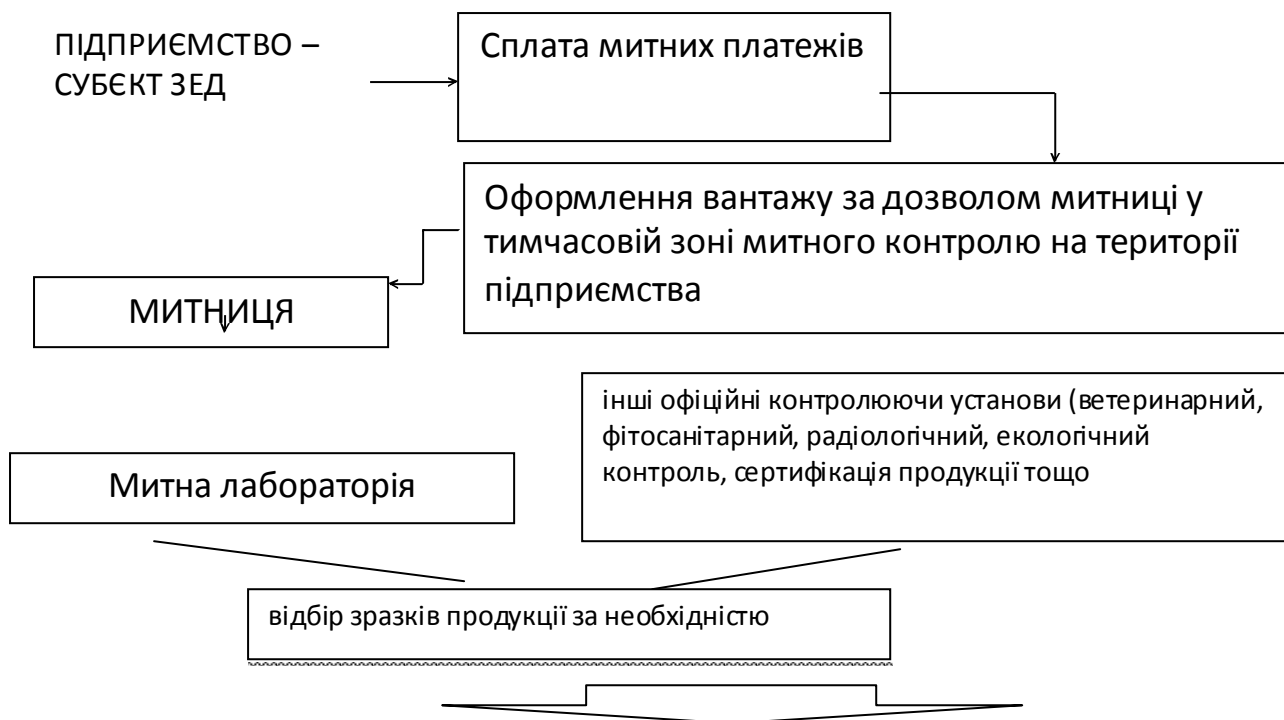

Рис. 4.2 – Функції митної вартості

Рис. 4.3 – Методи визначення митної вартості

Випуск товарів у вільний обіг на території України

Рис. 4.4 – Митне оформлення при імпорті товару

Таблиця 4.2 – Ставки деяких митних зборів, які передбачені Митним кодексом України

Вид митного збору	Розмір ставки (дол. США)
1	2
1. За митне оформлення товарів	
- до 100 дол.США;	не стягується
- від 100 до 1000 дол. США;	5
понад 1000дол. США.	0,2 % від митної вартості товару
2. За митне оформлення у випадку ввезення на митний ліцензійний склад	
- по кожній вантажній митній декларації;	30
- по кожному додатковому аркушу до неї.	15
3. При знаходженні товару під митним контролем	
- перші 15 календарних днів;	не стягується
- за кожен наступний день	0,05% від митної вартості товару

1	2
4. За митне оформлення товарів й інших предметів в зонах митного контролю на території підприємства, або в неробочий для митниці час, вихідні і святкові дні (за один час роботи, незалежно від кількості співробітників, що задіяні в оформленні)	
- в робочий час на території підприємства;	20
- в неробочий час, вихідні дні;	40
- у святкові дні.	50
5. За митне оформлення транспортного засобу індивідуального користування, якщо цей засіб використовується для перевезення товарів в обсягах, що підлягають сплаті мита.	10

Практичні завдання

Задача 4.1.

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 134 тис. дол. США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 22 діб.

Задача 4.2.

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 214 тис. дол. США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 27 діб. Митне оформлення здійснювалося 3 працівниками митниці в вихідний день протягом 4 годин.

Задача 4.3.

Спільне підприємство з кваліфікаційною іноземною інвестицією ввозить в рахунок статутного фонду друкарське устаткування, частина якого (50 %) була реалізована на внутрішньому ринку. Визначити суму платежів, що необхідно сплатити до бюджету при ввозі на митну територію України товарів.

Таблиця 4.3 - Вихідні умови для розрахунку

Країна експортер	Код товару згідно з ЗГС	Найменування товару	Ціна за одиницю виміру	Загальна кількість, шт	Умови постачання	Курс НБУ на момент реалізації товару
Австрія	84,43	Друкарське устаткування	50 000 дол. США	4 шт.	CIP	5,4 дол. США

Таблиця 4.4 – Структура витрат до ціни контракту

№	Витрати	Питома вага витрат до ціни контракту
1	Ціна контракту на умовах постачання CIP	100 %
2	Витрати на транспортування в порт призначення	4
3	Витрати на завантаження та розвантаження судна	2
4	Морський фрахт	17
5	Експортні платежі	1
6	Страховання	7
7	Послуги експедитора	3

Примітка:

1. ПДВ – 20%
2. митний збір за митне оформлення товару – 0,2% від митної вартості;
3. ставка мита складає 10%.

Питання для контролю:

1. Які види контролю здійснюють митні установи?
2. Назвіть основні види митних територій.
3. Які економічні функції виконує мито?
4. Які види мита можна виділити за об'єктом стягнення?
5. Які види мита можна виокремити залежно від розміру митних ставок?
6. Яка сутність митного тарифу?
7. Що таке митний режим?
8. Як можна обмежувати торгівлю за допомогою митних процедур?
9. Перечисліть методи розрахунку митної вартості.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2
ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ОПЕРАЦІЙ (одна академічна година)

На занятті питання аналізу і оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства і цілому і окремих зовнішньоекономічних операцій.

Структурно – логічні схеми матеріалу заняття

Аналіз ефективності експортних операцій:

1. валютна ефективність експорту по окремих видам та інтегральна оцінка в цілому по підприємству, дол. США / грн.;
2. економічна ефективність експорту по окремих видам та інтегральна оцінка в цілому по підприємству, дол. США / грн.;
3. ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку по окремих видам та інтегральна оцінка в цілому по підприємству, грн/грн.;
4. економічний ефект експорту по окремих видам та інтегральна оцінка в цілому по підприємству, грн.

Економічною характеристикою будь – якої операції в ЗЕД є валютна ефективність, яка визначається за експортному та імпортному еквівалентам.

Експортний еквівалент – набір товарів і послуг, які експортуються з метою отримання валюти.

Імпортний еквівалент – набір товарів и послуг, які імпортують за отриману від експорту валюти.

Валютна ефективність експорту:

$$E_{\text{эсп.}}^{\text{вал.}} = \frac{\sum_{i=1}^m \Pi_{\text{экс.}i}^{\text{ед.}} * Q_{\text{экс.}i}}{\sum_{i=1}^m Z_{\text{экс.}i}^{\text{ед.}} * Q_{\text{экс.}i}} \quad (4.1)$$

де $\Pi_{\text{экс.}i}^{\text{ед.}}$ - валютна ціна і – го експортного товару, валюта од/од;

$Q_{\text{экс.}i}$ - обсяг експорту і – го товару або послуги, натур. од.;

$z_{екс.i}^{ед}$ - витрати на виробництво та реалізацію продукції одиниці i – го товару або послуги;

m – кількість експортних товарів, що реалізуються.

Коефіцієнт, що характеризує валютну ефективність, не відповідає на питання про вигідність тієї чи іншої операції. Для цієї оцінки необхідно порівняти з відповідною базою. У випадку конвертованої валюти (наприклад, гривні) базовим показником є валютний курс. Для оцінки валютної ефективності експортних операцій використовується обернений валютний курс валют, для оцінки імпорتنих – прямий курс.

Якщо показник валютної ефективності більше оберненого валютного курсу, то дані операції є валютні ефективними.

Показник економічної ефективності реалізації експортних товарів розраховується як відношення нетто виторгу в іноземній валюті за реалізований товар до його собівартості в гривнях:

$$E_{екон}^{екс} = \frac{B_{нетто}}{z_{екс.}} \quad (4.2)$$

де $E_{екон}^{екс}$ - економічної ефективності реалізації експортних товарів;

$B_{нетто}$ - нетто виторгу в іноземній валюті за реалізований товар, який перераховано в гривні за офіційним валютним курсом на момент проведення аналізу;

$z_{екс}$ - повна собівартість експортної продукції, грн.

Даний коефіцієнт характеризує суму інвалютного доходу від реалізації експортних товарів, який приходить на кожну гривню витрат.

Звітні показники економічної ефективності доцільно порівняти з аналогічними за певний період, що надає можливість визначити, як змінюється економічна ефективність реалізації експортних товарів в звітному періоді в порівнянні з минулим.

Показник економічної ефективності реалізації експортних товарів необхідно порівняти з економічною ефективністю реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку:

$$E_{\text{вн. рынок}}^{\text{экс.}} = \frac{Q_{\text{экс.}} * C_{\text{вн. рынок}}}{Z_{\text{произв.}}} \quad (4.3)$$

де $Q_{\text{экс.}}$ - об'єм експорту в натуральному вираженні, од.;

$C_{\text{вн. рынок}}$ - ціна продукції аналогічної експортній на внутрішньому ринку, грн.;

$Z_{\text{произв.}}$ - витрати на виробництво всієї партії експортної продукції, грн.

Показник ефекту експорту характеризує діяльність підприємства і розраховується як різниця між обсягом випуску продукції на експорт і витратами на її виробництво.

$$E_{\text{экс.}}^{\text{эф.}} = B_{\text{нетто}} * K_{\text{в}} - Z_{\text{заг.}}, \quad (4.4)$$

де $B_{\text{нетто}}$ – валютний виторг від реалізації експортної продукції, валюта;

$K_{\text{в}}$ – коефіцієнт, який враховує вплив валют;

$Z_{\text{заг.}}$ - загальні витрати на виробництво експортної продукції, грн.

Практичні завдання

- 1) Проаналізувати експортну ефективність діяльності підприємства.
Дані для аналізу подано в таблицях.
- 2) Валютний курс НБУ в 2008 році в середньому склав 8,01 грн/дол.США.

Таблиця 4.5 – Дані для аналізу

Товар	Зовнішній ринок					Внутрішній ринок	
	Кількість	Ціна, дол. США	Ціна, грн	Собівартість , грн	Вартість контракту, дол. США	Собівартість , грн	Ціна, грн
товар 1	1500	33	265	172	160	165	262
товар 2	1000	39	275	174	210	160	216

Таблиця 4.6 – Валютна ефективність експорту, дол. США /грн.

Продукція	2008 р.
Товар 1	
Товар 2	
Інтегральний показник	

Таблиця 4.7 – Економічна ефективність експорту, грн /грн.

Продукція	2008 р.
Товар 1	
Товар 2	
Інтегральний показник	

Таблиця 4.8 – Економічний ефект експорту, грн.

Продукція	2008 р.
Товар 1	
Товар 2	
Інтегральний показник	

Таблиця 4.9 – Ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку, грн /грн.

Продукція	2008 р.
Товар 1	
Товар 2	
Інтегральний показник	

Питання для контролю:

1. Які показники характеризують ефективну діяльність країни на зовнішньому ринку?
2. Які показники характеризують інтенсивність міжнародної торгівлі?
3. Які показники використовуються при аналізі виконання зобов'язань за контрактами?
4. За допомогою яких показників проводиться аналіз якості імпортованих товарів?
5. Порядок проведення аналізу накладних витрат при імпортованих операціях?
6. Валютна ефективність експортних і імпортованих операцій: сутність, принципи визначення.
7. Які показники характеризують ефективність експортних й імпортованих операцій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. А.М, Вічевич, О.В. Максимець Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.- Львів, "Афіша". – 2003. – 140 с.
2. ВЭД: бухгалтерский и налоговый учет в подробностях. - Х., «Фактор», 2007. – 400 с.
3. Георгіаді Н.Г., Князь С.В., Передало Х.С. та інш. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти: Навчально –методич. посібник. – Львів, «Інтелект – Захід», 2006. – 260 с.
4. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. / Горін Н.В. — К., 2008. — 330 с.
5. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навчальний посібник.- К.: ЦУЛ,2002. – 172 с.
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник. / Дідківський М.І. — К., 2006. — 462 с.
7. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навчальний посібник./ За ред. Ю.Г. Козака – К.: ЦУЛ, 2006. – 792 с.
8. І.Я. Софіщенко Фінансування зовнішньоторгівельної діяльності підприємства:Навчальний посібник.- К.: ЦУЛ,2006. – 138 с.
9. Козик В.В., Панкова Л.А. та інш. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ., 2004. – 608 с.
- 10.Л. Соловьева, В. Мищенко Путевка в менеджмент ВЭД. – Х., «Фактор», 2008. – 384 с.
- 11.Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. О.А. Кириченка. — К., 2008. — 518 с.
- 12.Основы внешнеэкономической деятельности: конспект лекций для студентов специальностей 6.050200 – Менеджмент и 7.050107 – Экономика предприятия/ Харк. нац. акад. міськ. госп-ва.– Х.: ХНАМГ, 2006. – 68с.
- 13.“Инкотермс - 2000”. //СПБ.: " Закон и бизнес "- 2003.

14. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996// Галицькі контракти.-1996.-№20
15. Про захист національного виробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998// Урядовий кур'єр.-1999.-№ 31-32
16. Про єдиний збір, який стягується в пунктах пропуску через митний кордон України: Закон України від 04.11.1999
17. Про митний тариф України: Закон України від 05.04.2001// Відомості Верховної Ради України.-2001.-№24.
18. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994.
19. Про регулювання товарообмінних операцій в сфері зовнішньої діяльності: Закон України від 23.12.1998.
20. Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних операціях: Закон України .-Вісник Верховної Ради України.-1995.-№32
21. Про використання Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів: Указ Президента України від 04.10.1994.
22. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки України від 06.09.2001
23. Положення про вантажну митну декларацію: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.1997.-зі змінами і доповненнями.
24. Временные правила проведения валютных аукционов Национального банка Украины от 03.03.94 г. № 7-94.
25. Временный порядок таможенного оформления товаров на таможенных не по месту учета субъектов внешнеэкономической деятельности, утвержденный приказом ГТСУ от 05.07.2001 г. 454.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

**Кафедра економіки підприємств
міського господарства**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з курсу

ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

варіант №____

Виконав студент 5 курсу,
групи_____
П.І.Б._____

Перевірив
П.І.Б. викладача.

Харків – ХНАМГ – 2009

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

«Основи зовнішньоекономічної діяльності»

Методичні вказівки для виконання контрольної роботи і проведення практичних занять (для студентів 5 курсу заочної форми навчання, напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент»)

Укладач: Тетяна Андріївна Пушкар

Редактор: М.З. Аляб'єв

Комп'ютерна верстка: І.В. Волосожарова

План 2009, поз. 647 М

Підп. до друку 19.11.09	Формат 60х84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,4	Обл.-вид. арк. 1,7
Замовл №	Тираж 50 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12